

Laaja-alainen erityisopetus

Marjatta Takala

Erityisopettajan rooleja (mm. Ström 1996)

- Oppilashuoltaja
- Nuorallatanssija
- Konsultti
- Erityisasiantuntija
- Asianajaja

Takalan tutkimukset -06 ja -08

- OSALLISTUJAT LAAJA-ALAISIA
- Syksyllä 2006 133 eo:jaa
- Helsinki 66, Vantaa 44 ja Espoo 23
- Syksyllä 2008: Helsinki 117 eo:jaa

KYSYMYKSIÄ

- Miten laaja-alainen erityisopetus järjestetään?
- Mikä tekee opetuksesta erityistä?
- Samanaikaisopetuksen rooli?

Taustatietoja

- Opettajien keski-ikä 44 v, $SD = 9.5$, min 25 max 62 v.
- Koulun koko 35-1100 oppilasta , keskiarvo 459 ($SD = 205$).
- Kysely, havainnointi ja 3 opiskelijatyötä

Tuloksia

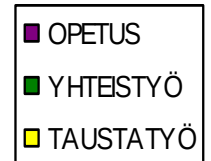
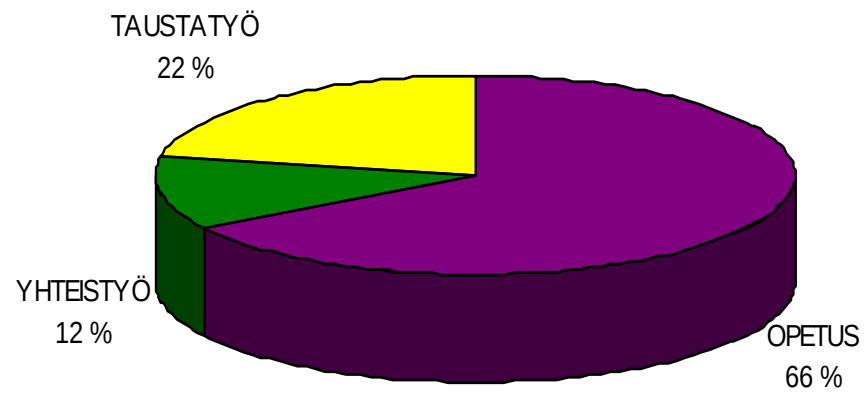
Laaja-alaisen työmuodot kuukaudessa keskimäärin

OPETUS		N	Mean %	SD	Min %	Max %
YKSILÖOPETUS	aa	63	14.7	15.6	.0	70.0
	ya >	45	14.0	15.1	1.0	80.0
SAMANAIKAIS	aa	54	7.3	6.7	.0	30.0
	ya >	37	13.2	14.5	.0	64.0
PIENRYHMÄ	aa	66	49.3	21.4	1.0	95.0
	ya >	53	46.0	25.7	1.0	100.0

MUU KUIN OPETUS		N	Mean %	Sd	Min %	Max %
Yhteistyö lko	Aa	75	5,7	5,0	0	20.0
	ya >	58	2.4	3,4	0	10.0
Yhteistyö aineop	aa	75	1,4	2,3	0	10,0
	ya >	58	5,0	4,4	0	20,0
Yhteistyö kodit	aa	75	4,1	3,3	0	15,0
	ya >	58	5,1	5,6	0	35,0
Yhteistyö OHR	aa	75	1,2	2,4	0	10,0
	ya >	58	1,0	2,2	0	10,0
Testaus	aa	59	4.7	2.5	.0	12.5
	ya >	41	7.6	8.7	1.0	50.0
Suunnittelu	aa	59	9.3	5.9	1.0	25.0
	ya >	44	8.8	4.5	.0	20.0
Materiaalit	aa	58	6.8	4.3	1.0	20.0
	ya >	42	7.6	4.6	.0	25.0
Muu	aa	75	0.5	3.0	.0	24.0
	ya >	58	0.6	2.4	.0	15.0

Aika muuhun työhön kuukaudessa

MUU KUIN OPETUS	N	Mean %	Sd	Min %	Max %
Konsultaatio/Yhteistyö					
aa	75	12,3	9,2	0	40.0
ya	58	13,4	9,8	0	45.0
Taustatyö					
aa	53	21,7	9,9	5	50
ya	38	24,1	13, 6	1	70

Opetusmuotojen vertailua

Pienryhmäopetus, positiiviset seikat

- Rauhallinen oppimisympäristö
 - Hyvä kontakti
 - Ryhmien homogeenisuus
 - Yksilöllistä, oppilaat oppii tuntemaan
 - Sosiaalisten taitojen harjoittelu mahdollistuu
 - Oppilas ei ole ainoa, joka tarvitsee apua
 - Jos koko oppiaine pienryhmässä, helppo suunnitella
-
- Ei kilpailua
 - Helppo antaa oppilaille palautetta ja tietoa omista pulmista
 - Helppo keskustella

Pienryhmäopetus, negatiiviset seikat

- Opettajien ajat muuttuvat, aina ei saa oppilaita
- Vähemmän aikaa oppilaille kun yksilöopetuksessa
- Osa oppilaista kokee leimautuvansa, kun lähtevät luokasta
- Luokassa ja pieryhmässä eri tempo
- Opettajan taju ns. tavallisuudesta katoaa
- Oppiaineiden tuntemus opettajalla heikkoa
- Ei yhteistä suunnitteluaikaa opettajien kanssa
- Ops sanelee, kiire
- Pirstaleista jos vain osa tunteista/oppiaine

Yksilöopetus, positiiviset seikat

- Tehokasta
- Rauhallista
- Supportiivista
- Oppilaantuntemus hyvä
- Oppilaan helppo keskittyä

Yksilöopetus, negatiiviset seikat

- Ei sosiaalisia kontakteja
- Vaativaa
- Leimaavaa
- Kallista

Pääpulmat laaja-alaisen opettajan työssä

ALA-ASTE

- Ei aikaa konsultointiin (29)
- Pula resursseista (aika ja raha) (22)
- Työnkuva epäselvä, rajaton, muuttuva, väärinkäyttöä, vanhat perineet (20)
- Erityisopetusta ei ymmärretä, epärealistisia odotuksia (16)
- Liian paljon liian haastavia oppilaita (11)
Lukujärjestys vaikea tehdä (9)
- Henkisesti raskasta, yksinäistä, riittämättömyyden tunne, ei tukea (10)

YLÄASTE

- Ei aikaa kuntoutukseen, usein vain säilövää (24)
- Ei aikaa konsultointiin (21)
- Työnkuva epäselvä, rajaton, muuttuva, väärinkäyttöä, vanhat perineet (19)
- Lukujärjestys vaikea tehdä, liian riippuvainen muista (11)
- Henkisesti raskasta, yksinäistä, riittämättömyyden tunne, ei tukea (8)
- Erityisopetusta ei ymmärretä, epärealistisia odotuksia (6)
- Pula resursseista (aika ja raha), liikaa eri kirjoja (4)

Mitä laaja-alaisessa
erityisopetuksessa opetetaan?

Äidinkielen eo:n sisältö

- **1) Perusasioiden harjoittelua:** (yleisin ensin)
Yksilöllisiä materiaaleja ja harjoitteita,
fonologisen tietoisuuden harj.
tietokone,
lukemista, kuuntelua, kirjoittamista, taktuaalisuus ja kinestettisyys
myös käytössä.
- **2) Erityiset menetelmät:**
Pedagoginen muutos, kuten hidas tempo, lisääaika, struktuuri,
nimetty erityinen metodi käytössä ja yksilöllinen arviointi
- **3) Metakognitiiviset taidot:**
Metakogn. taitojen harjoittelua ja lukemisstrategioiden käyttöä
- **4) Henkinen tuki:**
henkisen tuen tarjoaminen

Matematiikan eo:n sisältö

- 1) *Perusopetus*:
 - konkretiaa, visualisointia, tietokonepelit, pelit käytössä, perustaitojen vahvistus ja runsas harjoittelu.
- 2) *Pedagogiset menetelmät*:
 - Pedagoginen muutos (esim. piirtäminen 9 tai tehtävän pilkkominen), monikanavaisuus ja toiminnallisuus ja erityismetodit.
- 3) *Metakognitiiviset taidot*:
 - niiden harjoittelu
- 4) *Henkinen tuki*:
 - henkinen tuki ja keskustelu asenteista.

Vieraan kielen erityisopetus

- *1) Hajoittelua eri tavoin:*
- Keskustelu- ja puheharjoituksia (44); käännös-, luku-, kuuntelu, sanasto- ja kirjoitusharj. (37), monenlaista materiaalia, pelejä, kirjoja, CD:tä (13), ja tietokoneita (10). Visuaalisia ja auditiivisia elementtejä opetuksen mausteena (8 mentions)
- *2) Pedagogiset menetelmät:* lisäaika, tauot, selkeä struktuuri, hidas tempo (26), itse tehtyjä materiaaleja (12), mukautettua arviointia (3) oppilaiden ryhmittelyä (10).
- *3) Metakognitiiviset taidot* opiskelutaitoja ja muistiharj.
- *4) Henkinen tuki:* oppilaiden rohkaisu ja motivointi. Itsearvostuksen tukeminen, ilmapiiri pos.

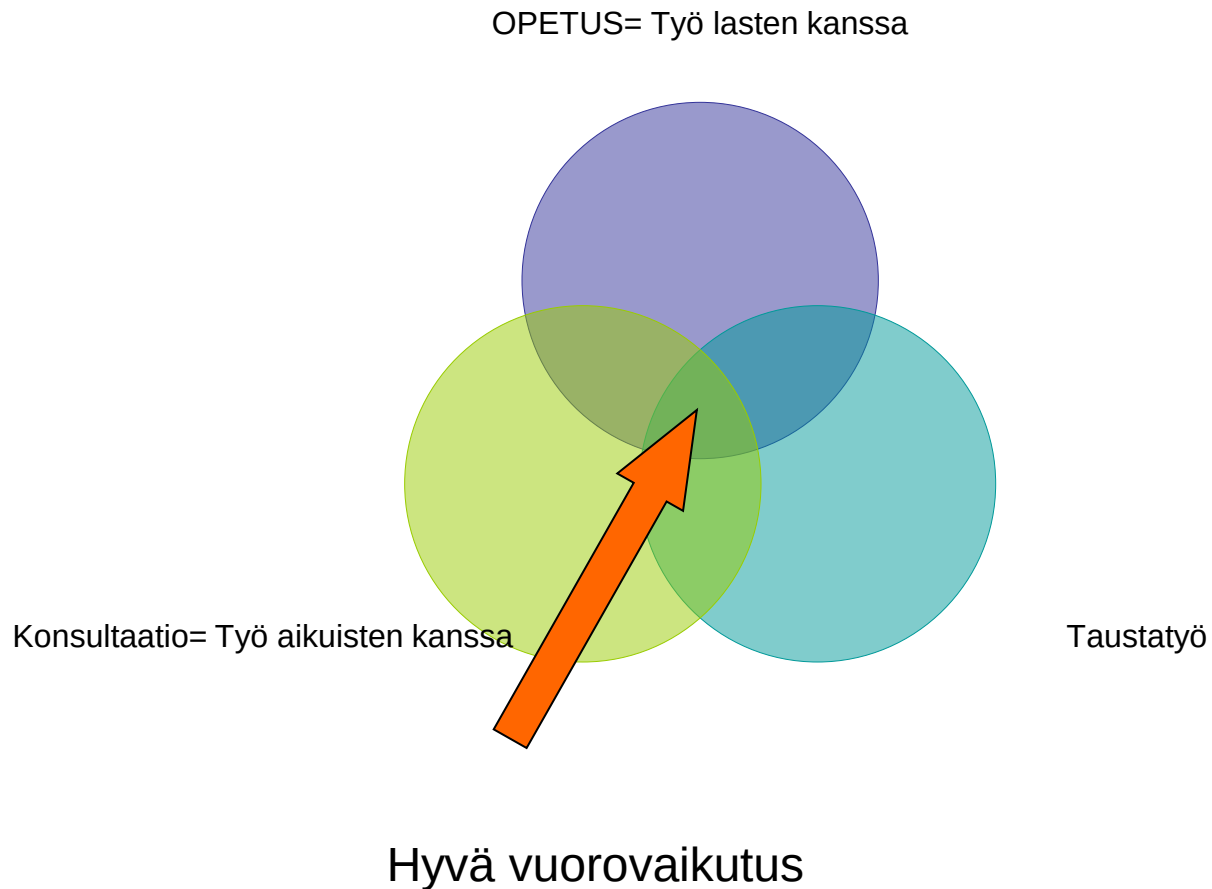
Käytöshäiriöisten opetus

- 1) Palautteen antaminen, oman käytöksen seurausten kohtaaminen (54)
- 2) Keskustelut (36)
- 3) Säännöt ja struktuuri (36)
- 4) Yksilöllinen opetus (15)
- 5) Opettajan oman persoonan käyttö, kärsivällisyys, huumori, aikuisuus (12)
- 6) Yhteistyö koulussa ja vanhempien kanssa (7).

Opetuksen ajoitus

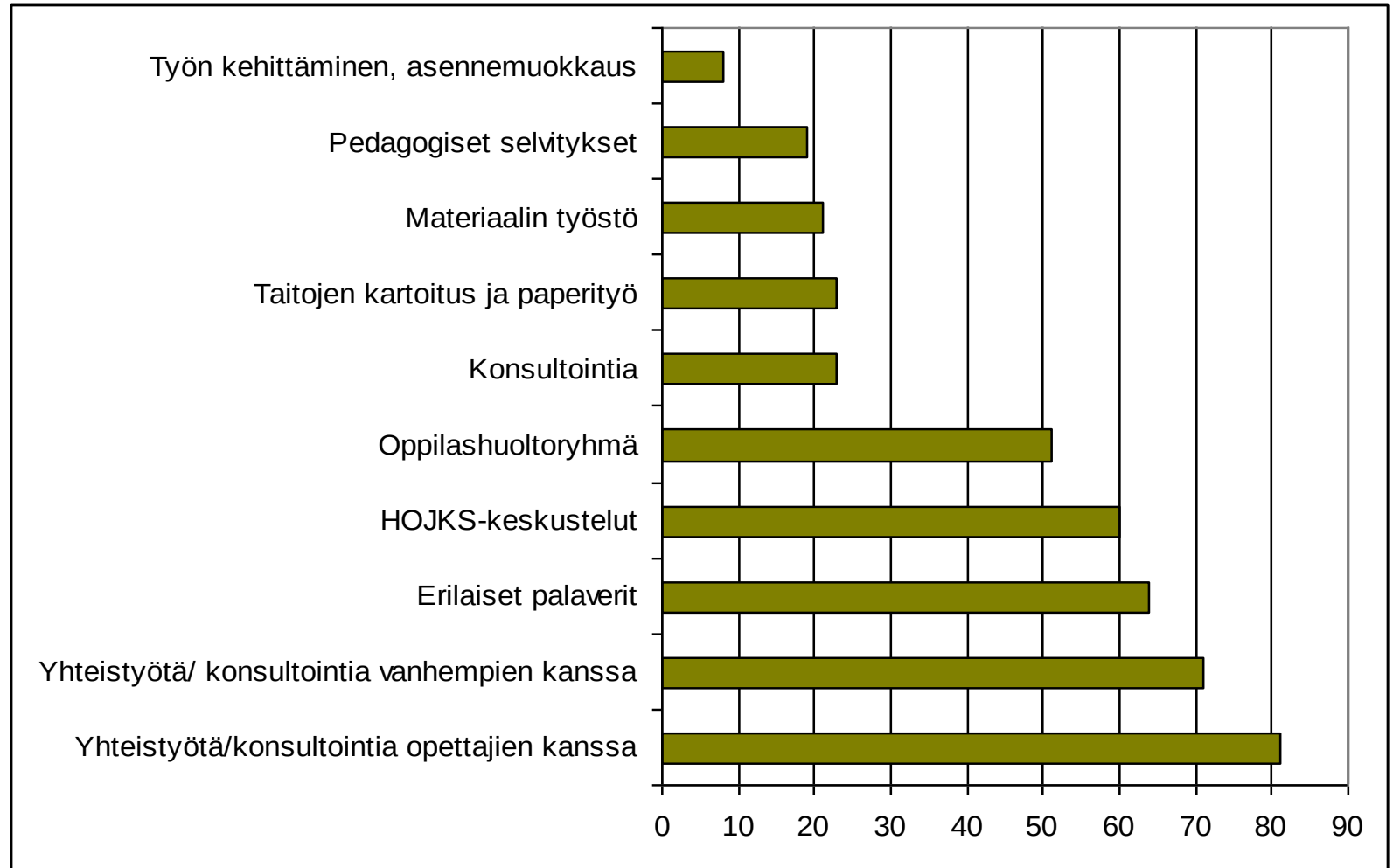
- Jaksoissa oppilaan tarpeen mukaan
- 4-8 vkoa
- Osa koko lukukauden, osa koko lukuvuoden
- Ya:lla yleensä periodien mukaan

Laaja-alaisen eo:n työ

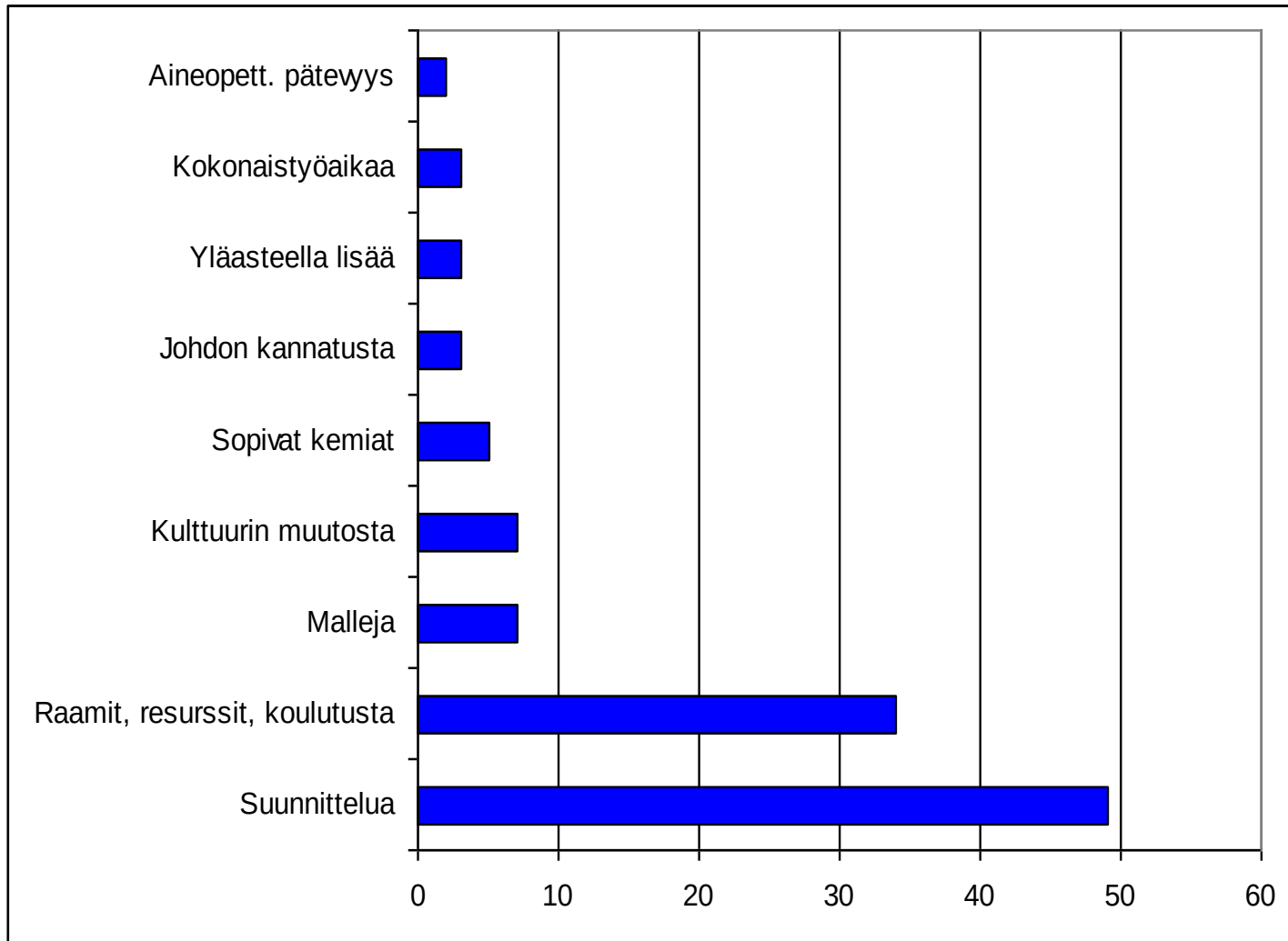

Syksyn 2008 datan tuloksia

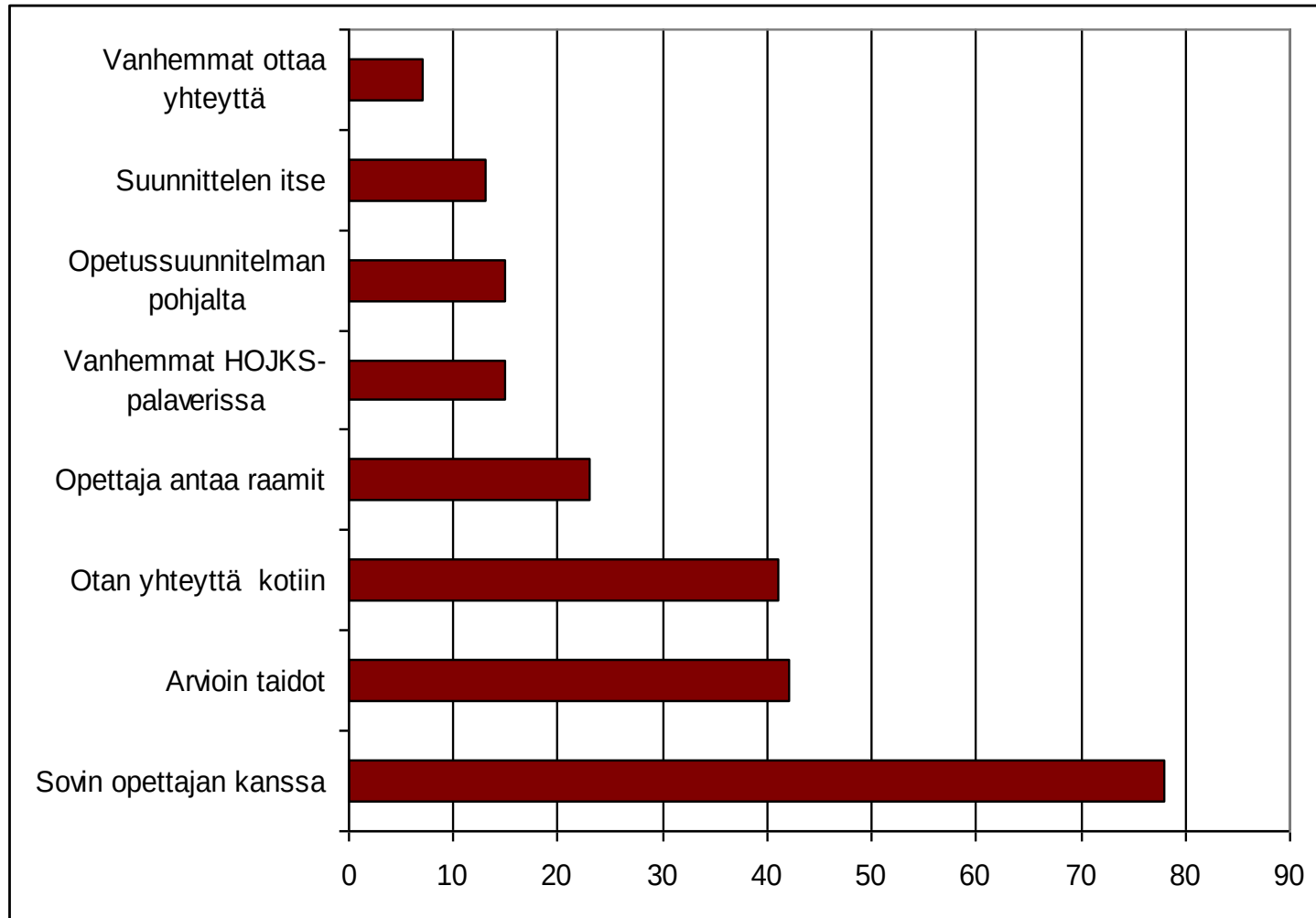
Mitä muuta laaja-alainen tekee, kuin opettaa?

Mitä samanaikaisopetus tarvitsee kehittyäkseen (N=117)

Mistä laaja-alainen tietää, mitä opettaa?

Koulutusta kaivataan eniten

Tulosten koonti

- Laaja-alainen erityisopetus on osin inklusiivista
- Ei täysin, koska inklusion kriteereistä yhteistyö ja tasa-arvoinen osallistuminen eivät toteudu
- Ratkaisuja? Muutostarpeita?

Pohdittavaa

- Miten kehittäisit laaja-alaista eo:sta?
- Millaisia hyviä käytäntöjä on olemassa?
- Mikä palvelisi oppilaita parhaiten?